

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

Türkiye'de Dengeli Büyüme Görünümü

Erdem Başçı
Başkan

5 Kasım 2015
Ekonomik Yaklaşım Dergisi Uluslararası 2. Ekonomi Kongresi

Ankara

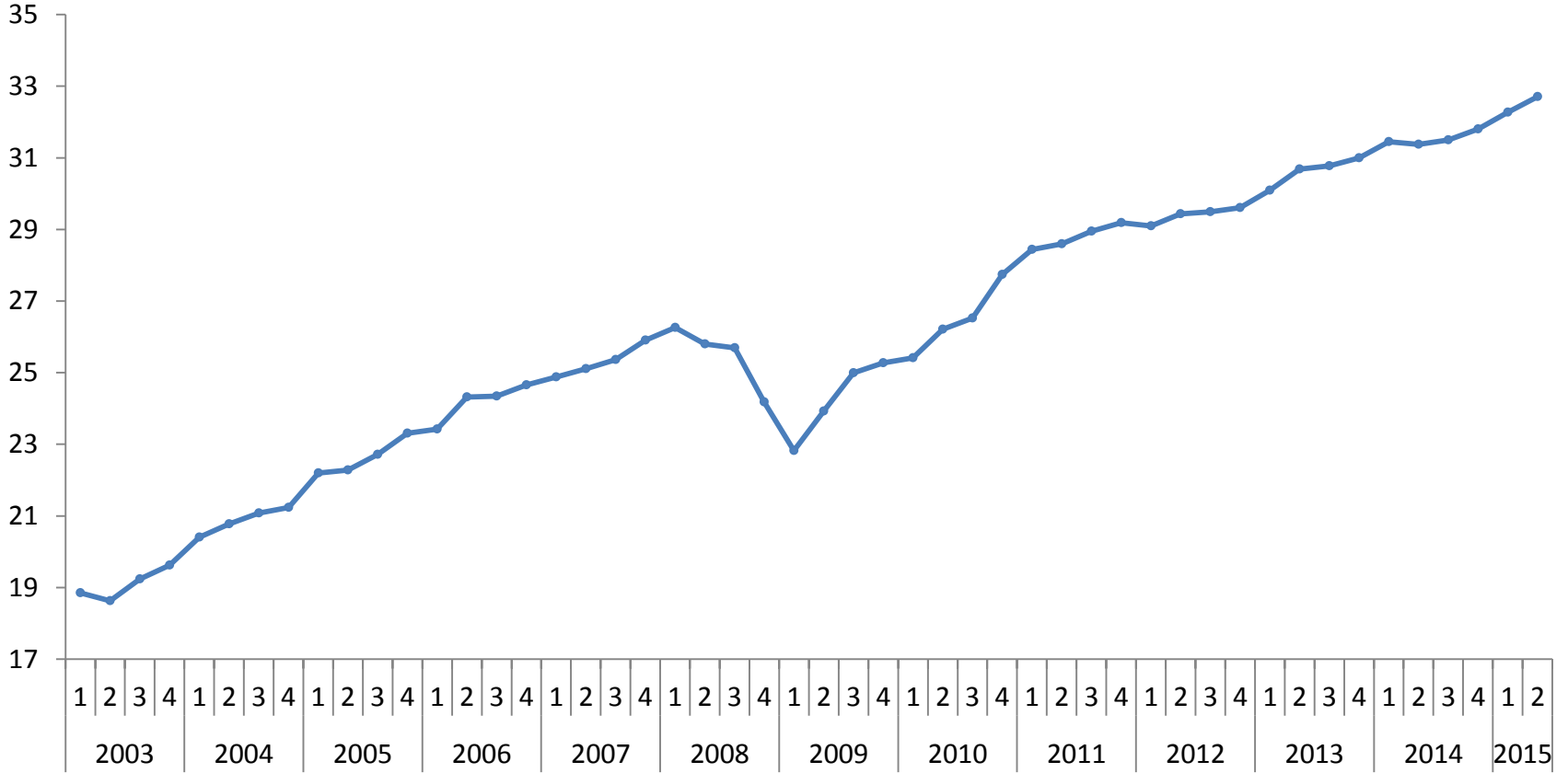
Özet: Türkiye’de Dengeli Büyüme Görünümü

- Mevcut politika duruşu enflasyon görünümüne karşı sıkı, döviz likiditesinde dengeleyici ve finansal istikrarı destekleyicidir.
- Enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar para politikasındaki sıkı duruş sürdürülecektir.
- Cari işlemler dengesindeki iyileşme devam edecektir.
- Avrupa’daki talep artışı büyümeyi ve dengelenmeyi desteklemektedir.
- Açıklanan yapısal reformların uygulamaya geçirilmesi büyüme potansiyelini önemli ölçüde artıracaktır.

Türkiye’de ılımlı büyüme devam etmektedir.

GSYİH

(Mevsimsellikten Arındırılmış, Sabit Fiyatlar, Milyar TL)

Kaynak: TÜİK.

Son Veri: 2015 Ç2.

Dengeli Büyümenin Belirleyicileri

- ✓ Uygulanan Politikalar
- ✓ Avrupa'da Gözlenen Toparlanma
- ✓ Düşük Emtia Fiyatları
- ✓ Yapısal Reformlar

Uygulanan Politikalar

Uygulanan Politikalar

1. Para Politikası
2. Maliye Politikası
3. Finansal Sektör Politikaları

Para Politikası

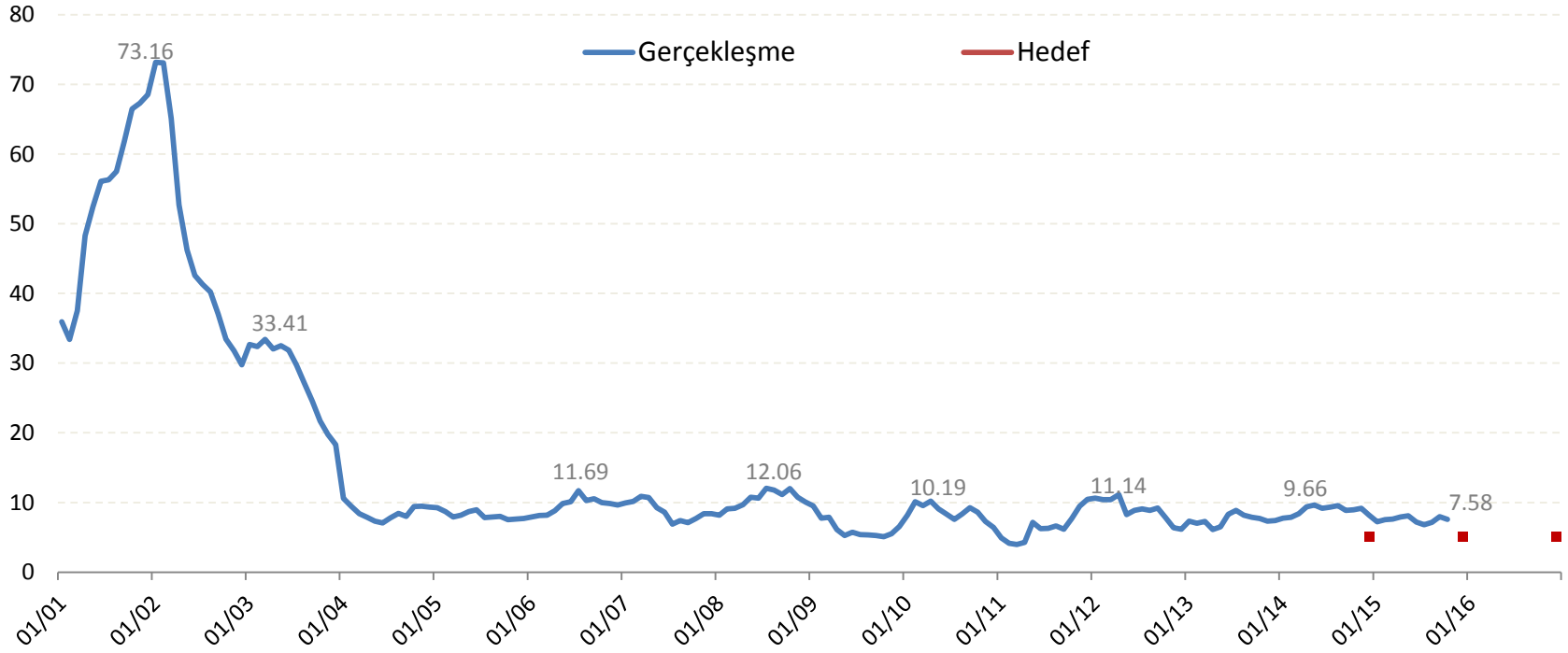
TCMB Mevcut Politika Duruşu*:

- ✓ Enflasyon görünümüne karşı sıkı
- ✓ Döviz likiditesinde dengeleyici
- ✓ Finansal istikrarı destekleyici

* Küresel Para Politikalarının Normalleşme Sürecinde Yol Haritası, 18 Ağustos 2015.

Kararlı para politikası duruşu enflasyonu düşürmekte temel belirleyici olmuştur.

Enflasyon Gerçekleşmeleri ve Hedefleri (Yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hedef	35	20	12	8	5	4	4	7.5	6.5	5.5	5	5	5	5	5
Gerçekleşme	29.7	18.4	9.3	7.7	9.7	8.4	10.1	6.5	6.4	10.4	6.2	7.4	8.2	-	-

Kaynak: TÜİK, TCMB.

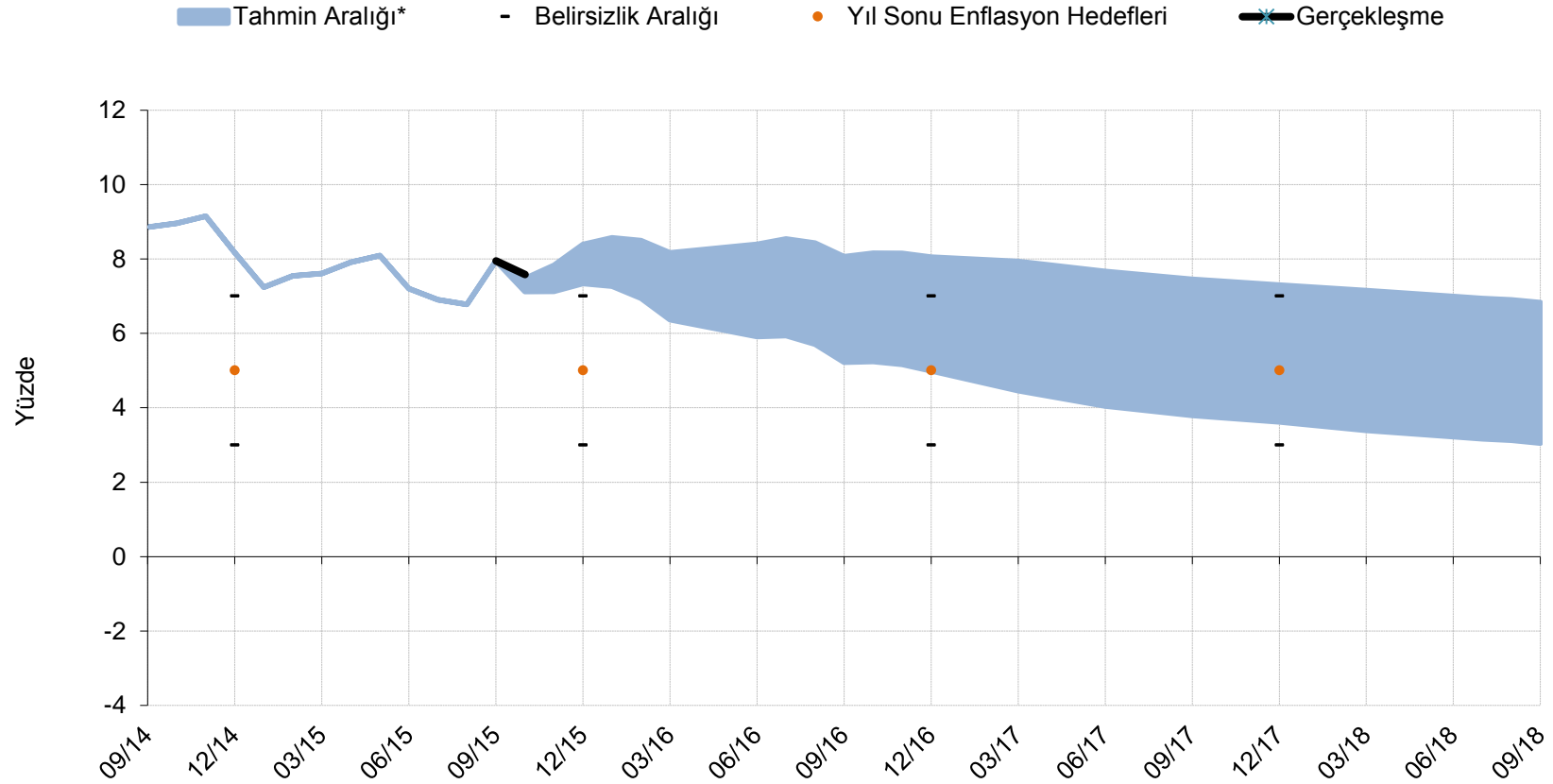
Ocak 2002: 73.16, Mart 2003: 33.41, Haziran 2006: 11.69, Temmuz 2008: 12.06, Nisan 2010: 10.19, Nisan 2012: 11.44, Mayıs 2014: 9.66

Son Veri: Ekim 2015.

Enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar para politikasındaki sıkı duruş sürdürülecektir.

TÜFE Tahminleri ve Gerçekleşmeleri (Yüzde)

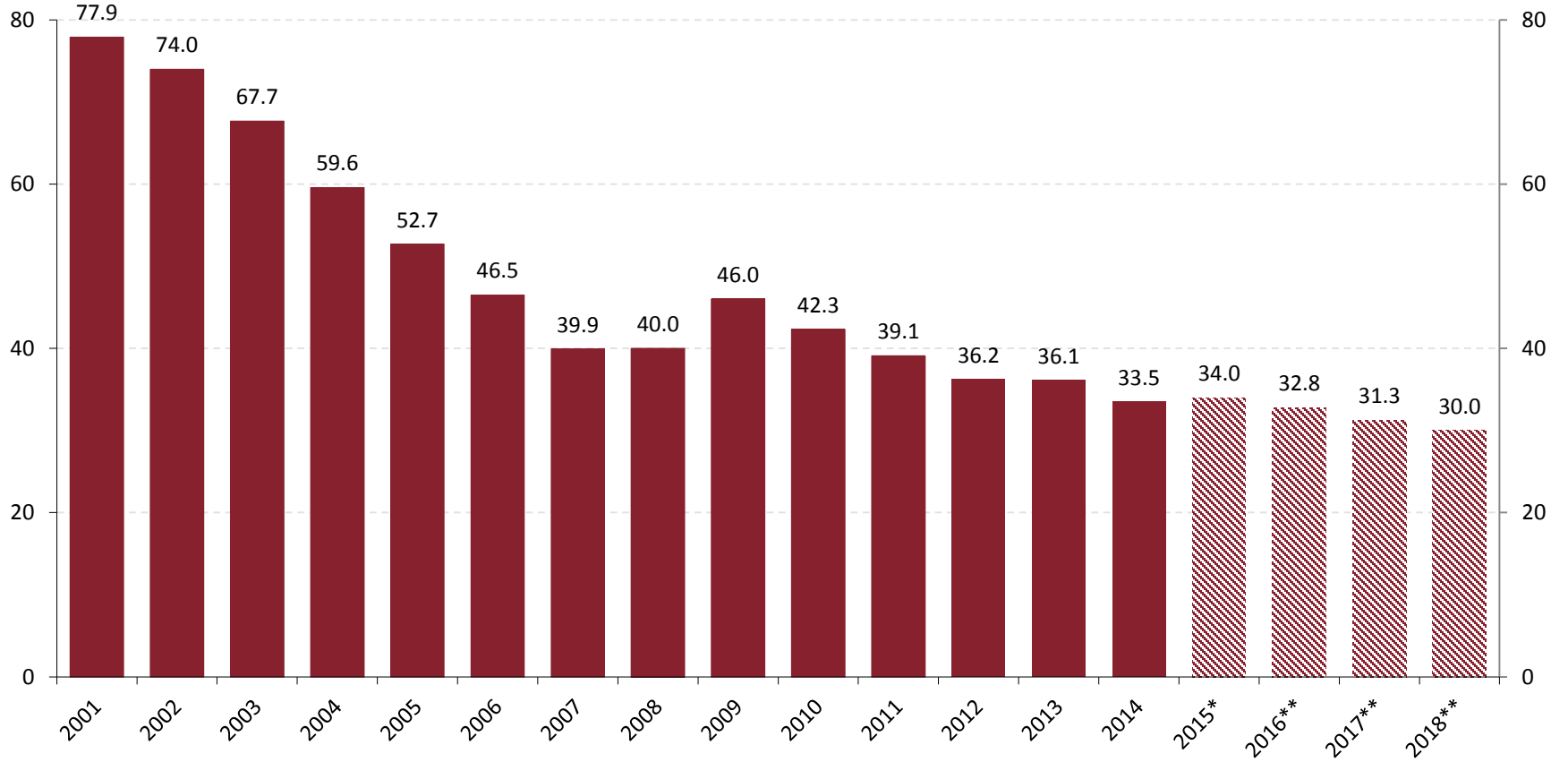

Kaynak: TÜİK.

* Enflasyonun tahmin aralığı içinde kalma olasılığı yüzde 70'tir.
Son Veri: Ekim 2015.

Mali disiplin risk primi göstergelerini düşük düzeylerde tutmaktadır.

AB Tanımlı Kamu Borç Stoku (% GSYİH)

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Orta Vadeli Program (2016-2018).

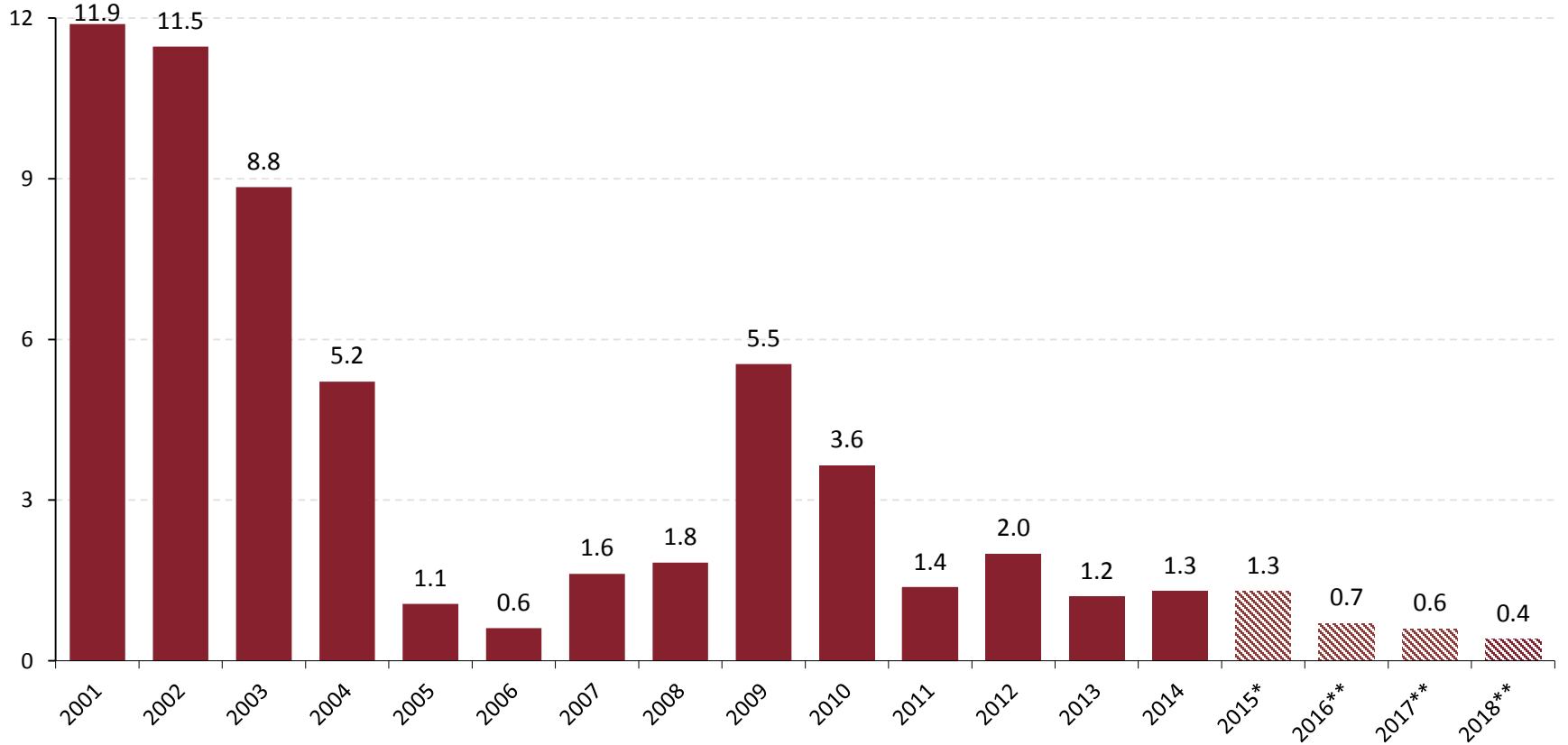
Son Veri: 2014.

* Orta Vadeli Program (2016-2018) gerçekleşme tahmini.

**Orta Vadeli Program (2016-2018) hedefi.

Mali disiplin risk primi göstergelerini düşük düzeylerde tutmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (% GSYİH)

Son Veri: 2014.

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Orta Vadeli Program (2016-2018).

* Orta Vadeli Program (2016-2018) gerçekleşme tahmini.

**Orta Vadeli Program (2016-2018) hedefi.

Mali disiplin risk primi göstergelerini düşük düzeylerde tutmaktadır.

JP Morgan EMBI+ Türkiye Endeksi (Baz Puan)

Kaynak: Bloomberg.

Son Veri: 2 Kasım 2015.

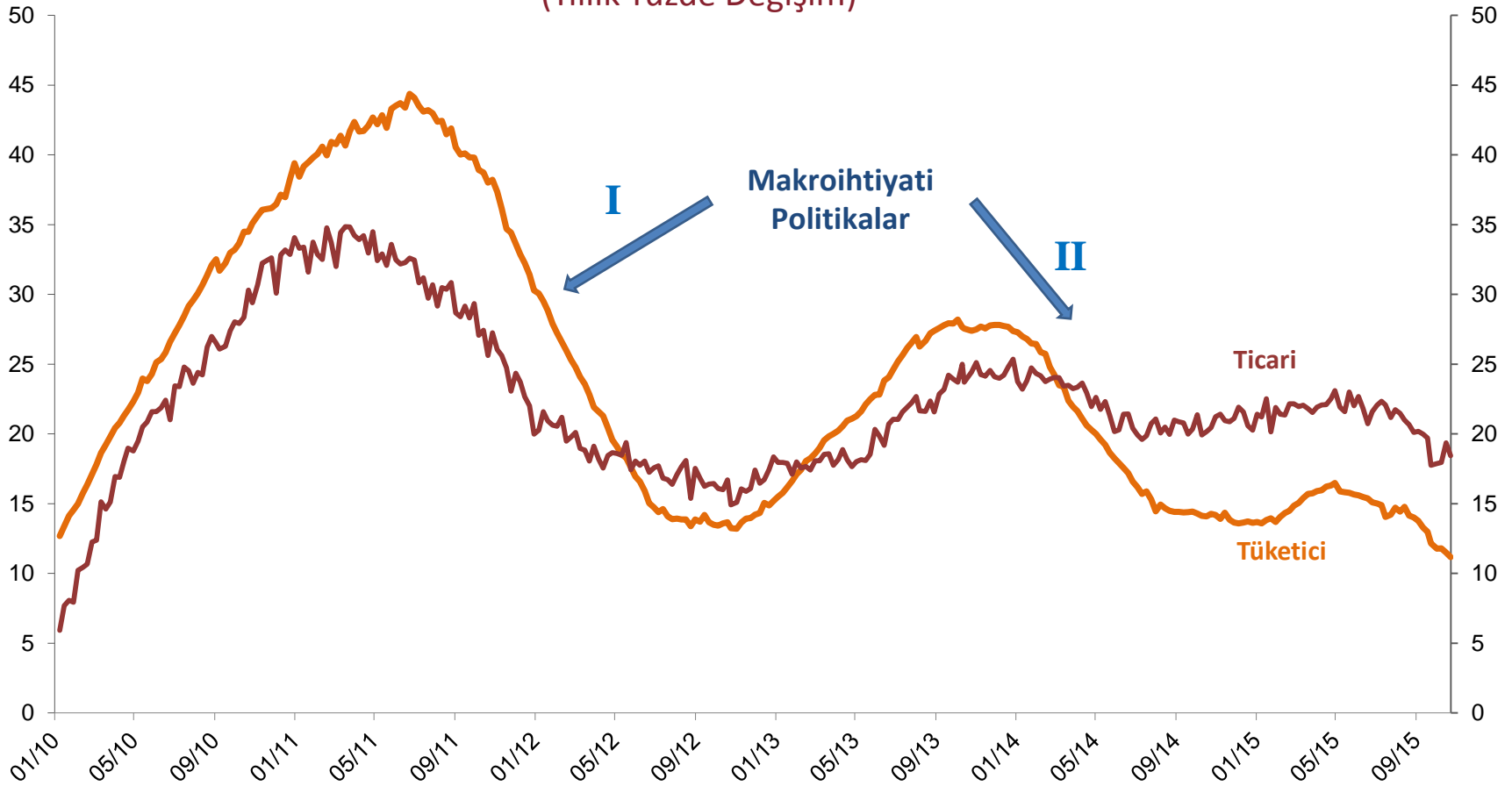
Finansal Sektör Politikaları

Hanehalkı borcunun sürdürülebilir olması:

- i. Cari açığı azaltmaktadır.
- ii. Büyümeyi desteklemekte ve sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır.

Makroihtiyati politikalar kredi büyüme hızını ve kompozisyonunu iyileştirmede önemli rol oynamaktadır.

Ticari ve Tüketici Kredi Büyümesi* (Yıllık Yüzde Değişim)

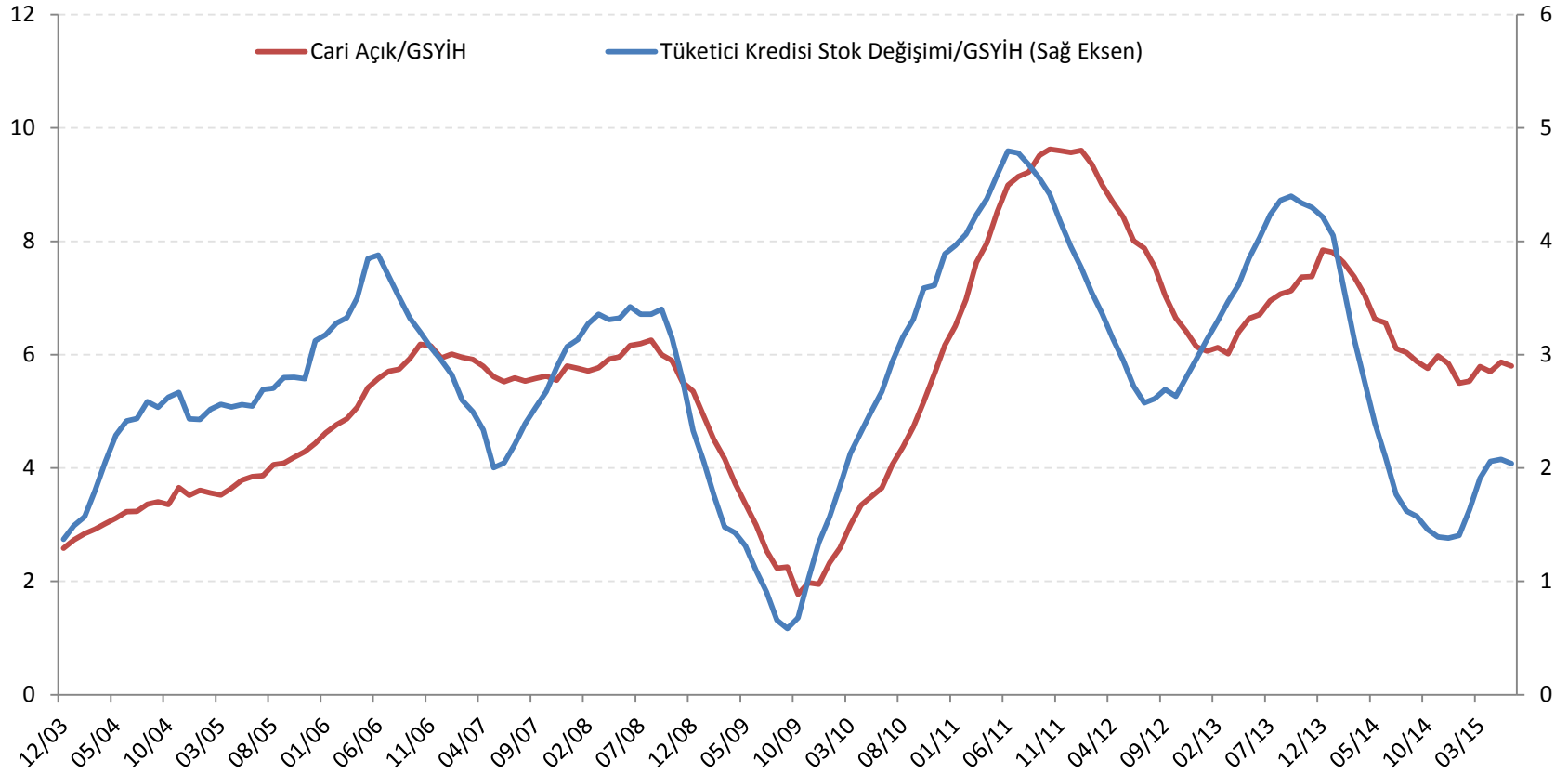
Kaynak: TCMB.

Son Veri: 23 Ekim 2015.

*Tüm Bankacılık Sektörü (mevduat bankaları, katılım bankaları ve kalkınma/yatırım bankaları).

Makroihtiyati politikalar cari açığın azaltılmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

Cari Açık ve Tüketici Kredisi Değişimi (Tüketici Kredisi Yıllık Değişimi, % GSYİH)

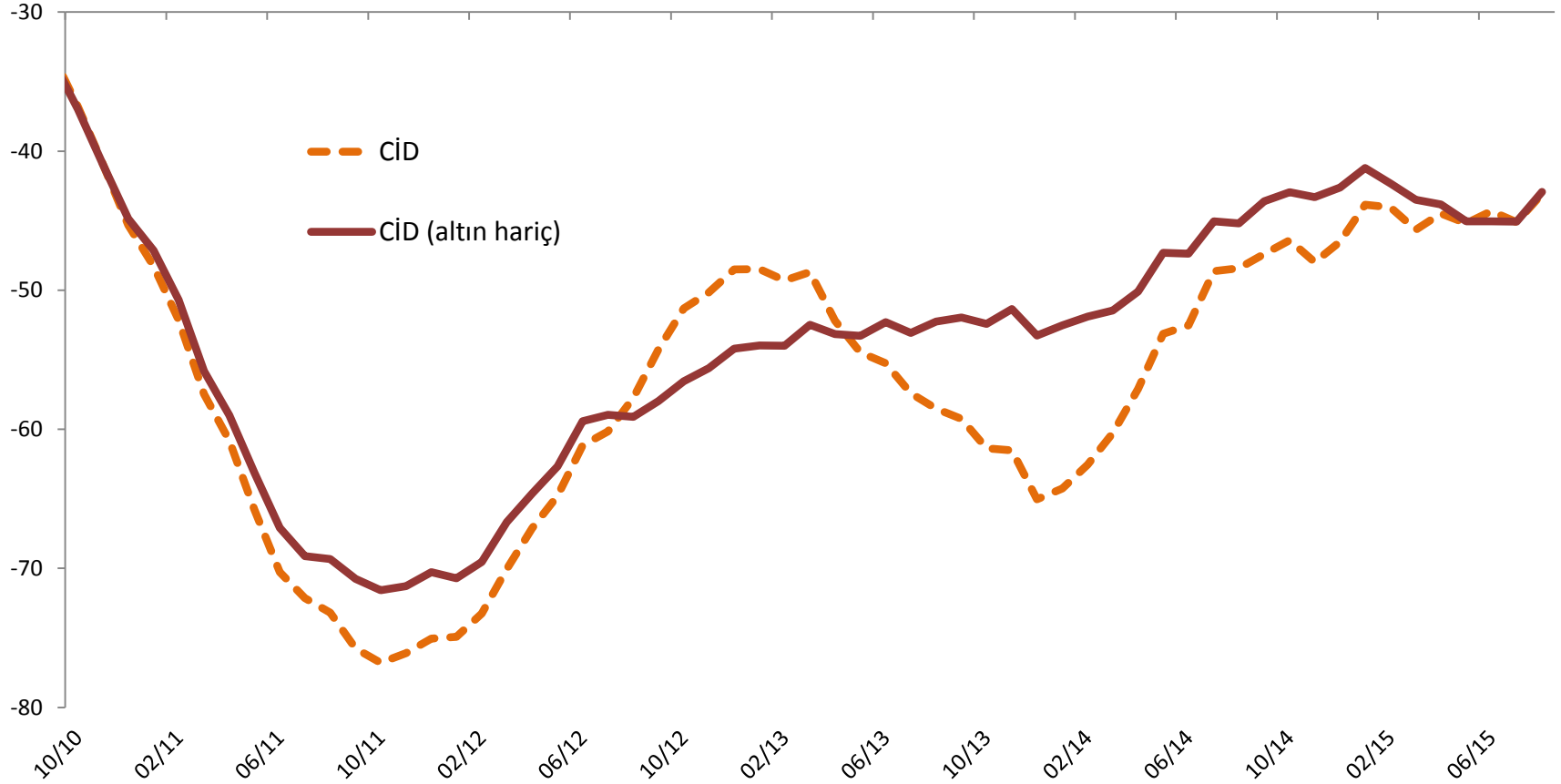

Kaynak: BDDK, TÜİK, TCMB.

Son Veri: 2015 Ç2.

Cari işlemler dengesindeki iyileşmenin devam edeceği öngörülmektedir.

Cari İşlemler Dengesi (CiD) (12 Ay Birikimli, Milyar ABD Doları)

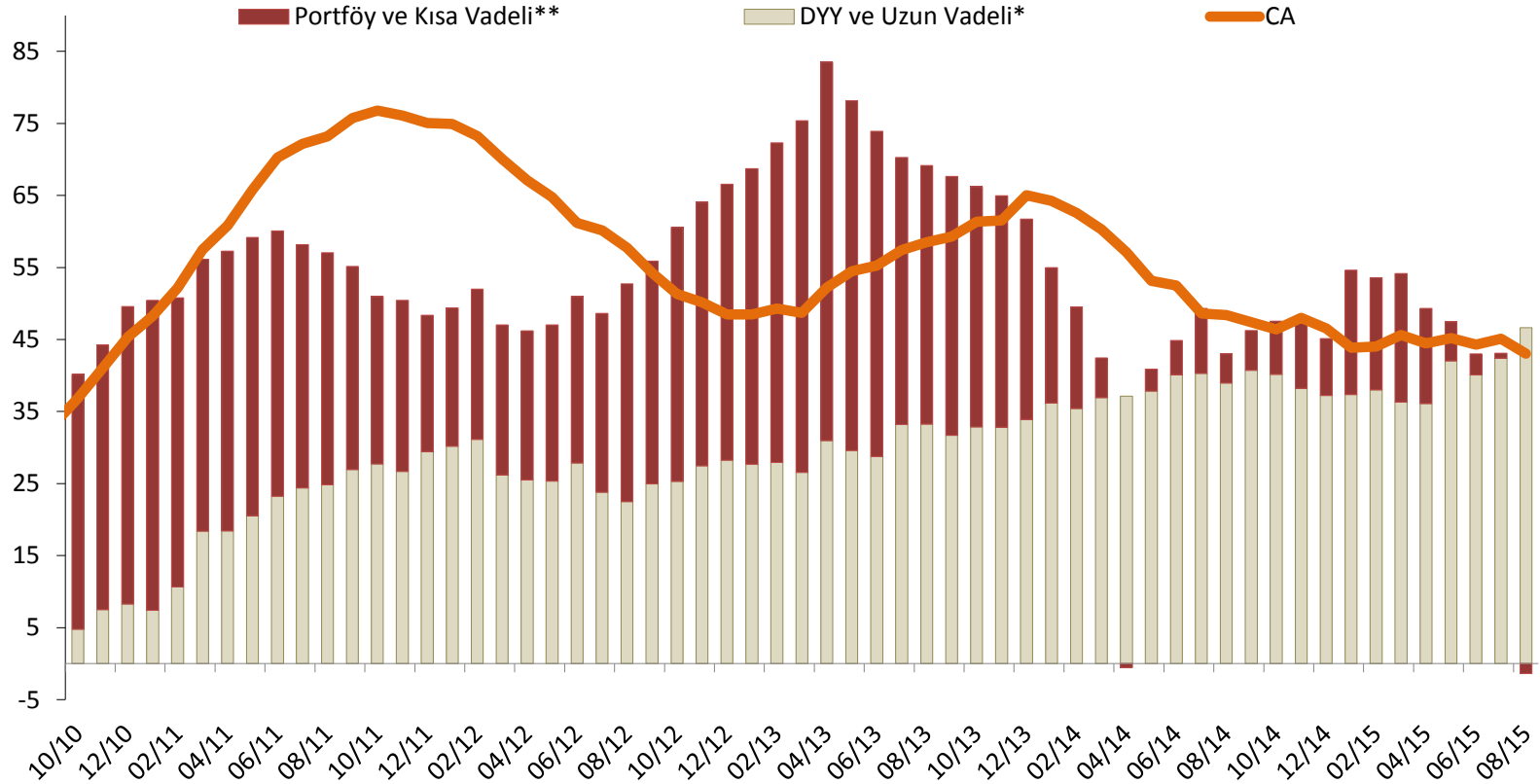
Kaynak: TCMB.

Son Veri: Ağustos 2015.

Cari açık finansmanı büyük oranda uzun vadeli borçlanma ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile sağlamaktadır.

Cari Açığın Finansmanı (12-aylık birikimli, Milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

*Uzun vadeli sermaye hareketleri banka ve özel sektörün uzun vadeli net kredi kullanımlarını ve banka, özel sektör ve Hazine'nin tahvil ihraçlarını kapsamaktadır.

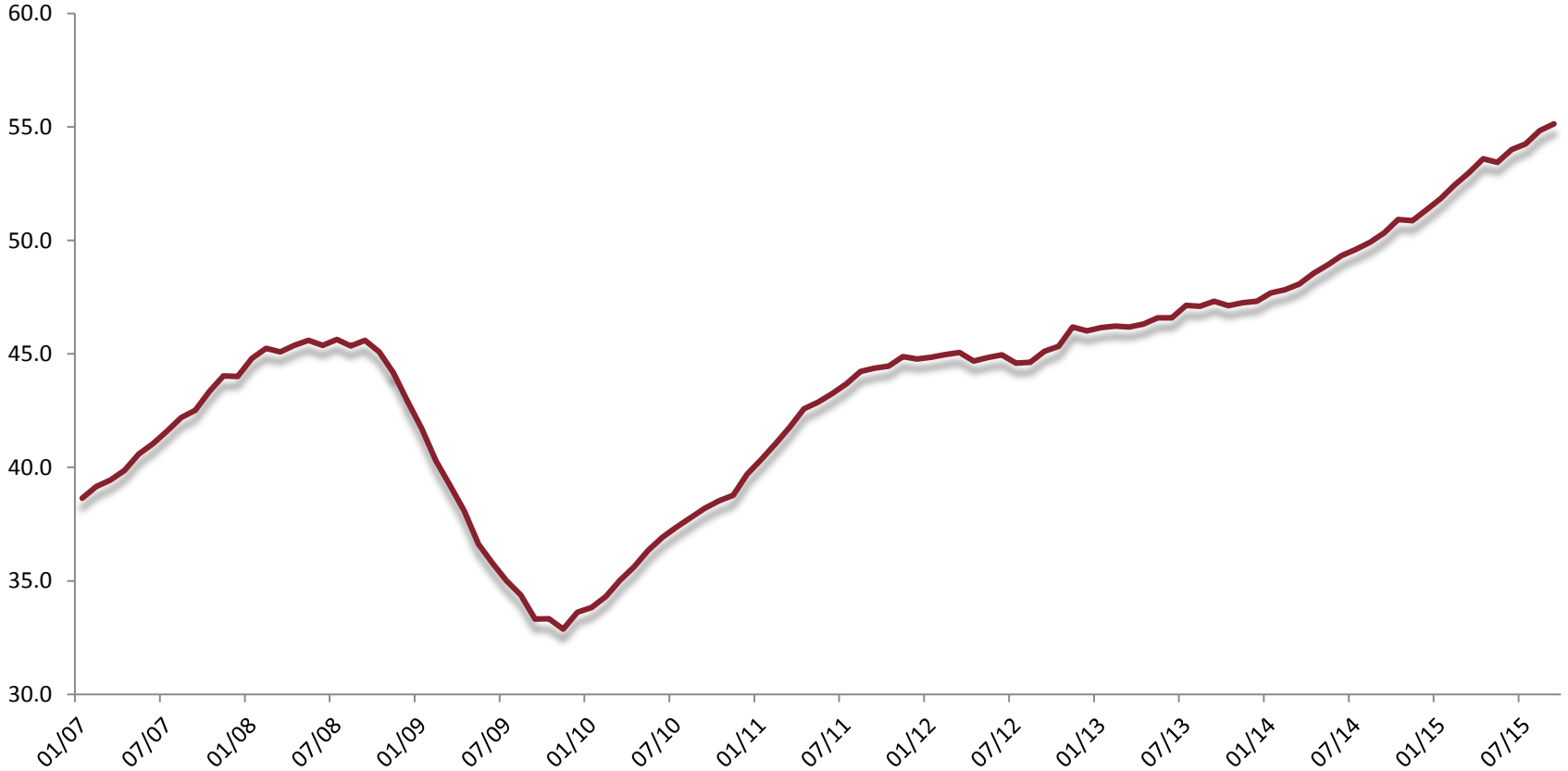
**Kısa vadeli sermaye hareketleri banka ve özel sektörün net kısa vadeli kredi kullanımları ve bankalardaki mevduatları kapsamaktadır.

Son Veri: Ağustos 2015.

Avrupa'daki Toparlanma

Avrupa Birliği ÷lkelerindeki iyileşme büyüme ve dengelenmeyi desteklemektedir.

Avrupa Birliđine İhracat (12 aylık birikimli, Milyar Euro)

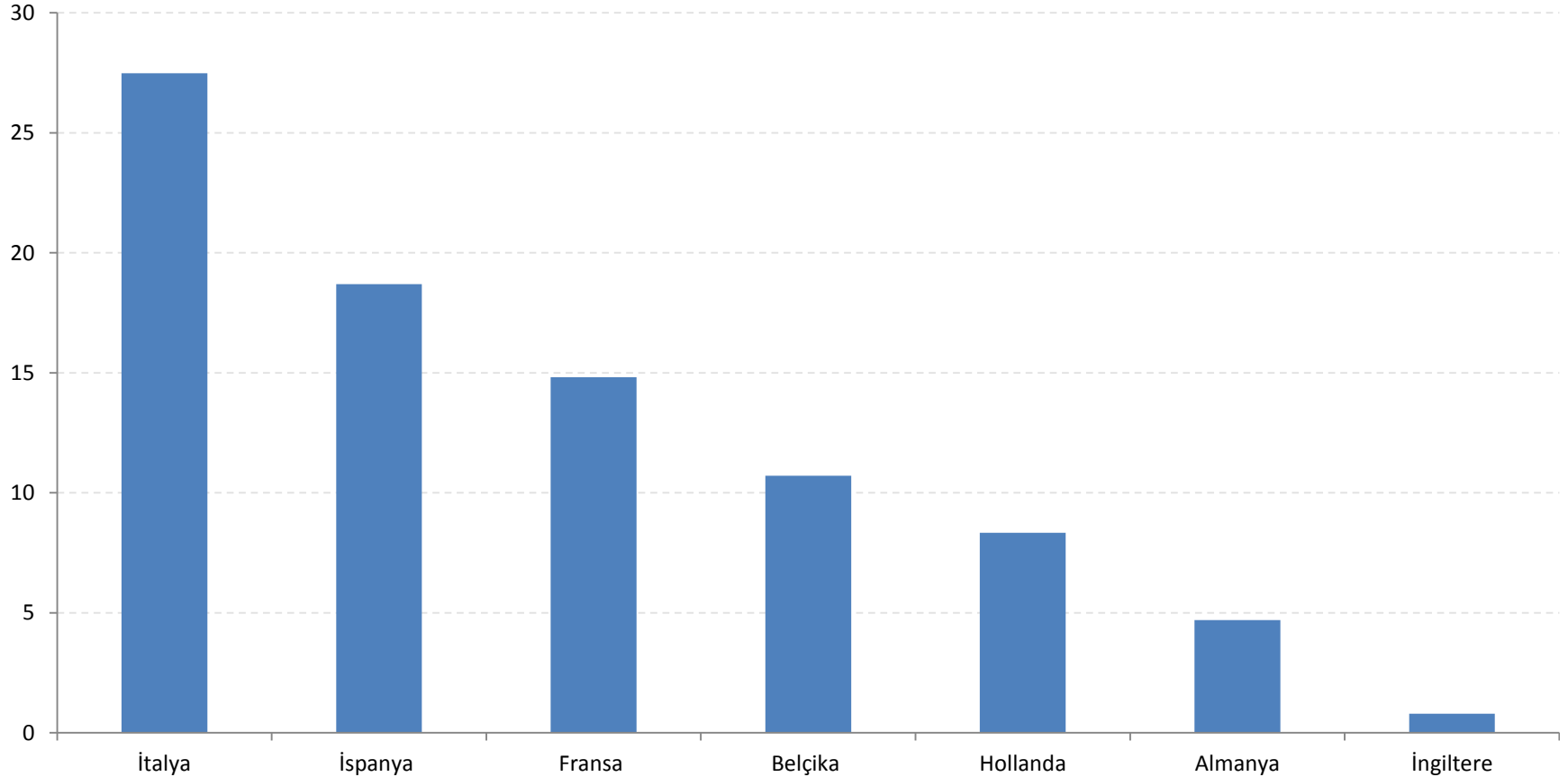
Kaynak: TÜİK.

Son Veri: Eylül 2015.

Avrupa ülkelerine yapılan ihracat güçlü bir şekilde artmaya devam etmektedir.

İhracat Büyümesi

(Ekim 2015, Yıllık Yüzde Değişim, Çalışma Gününe Göre Düzeltilmiş, Euro Bazında*)

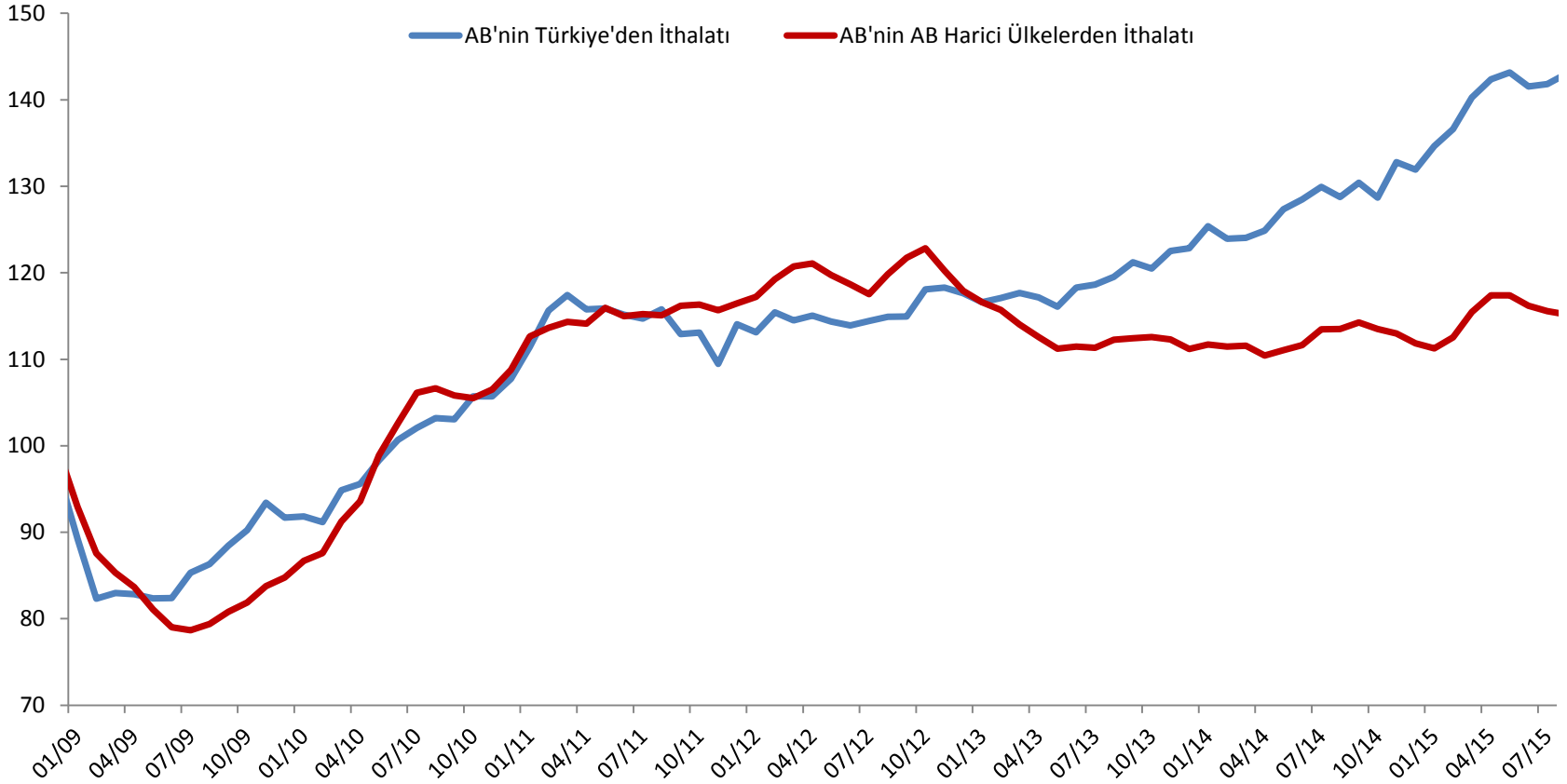
Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

*İngiltere için milyon Sterlin.

Türkiye'nin AB ithalatındaki payı artmaktadır.

Avrupa Birliği'nin İthalatı

(3-Aylık Hareketli Ortalama, Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış, Euro Bazında, 2010=100)

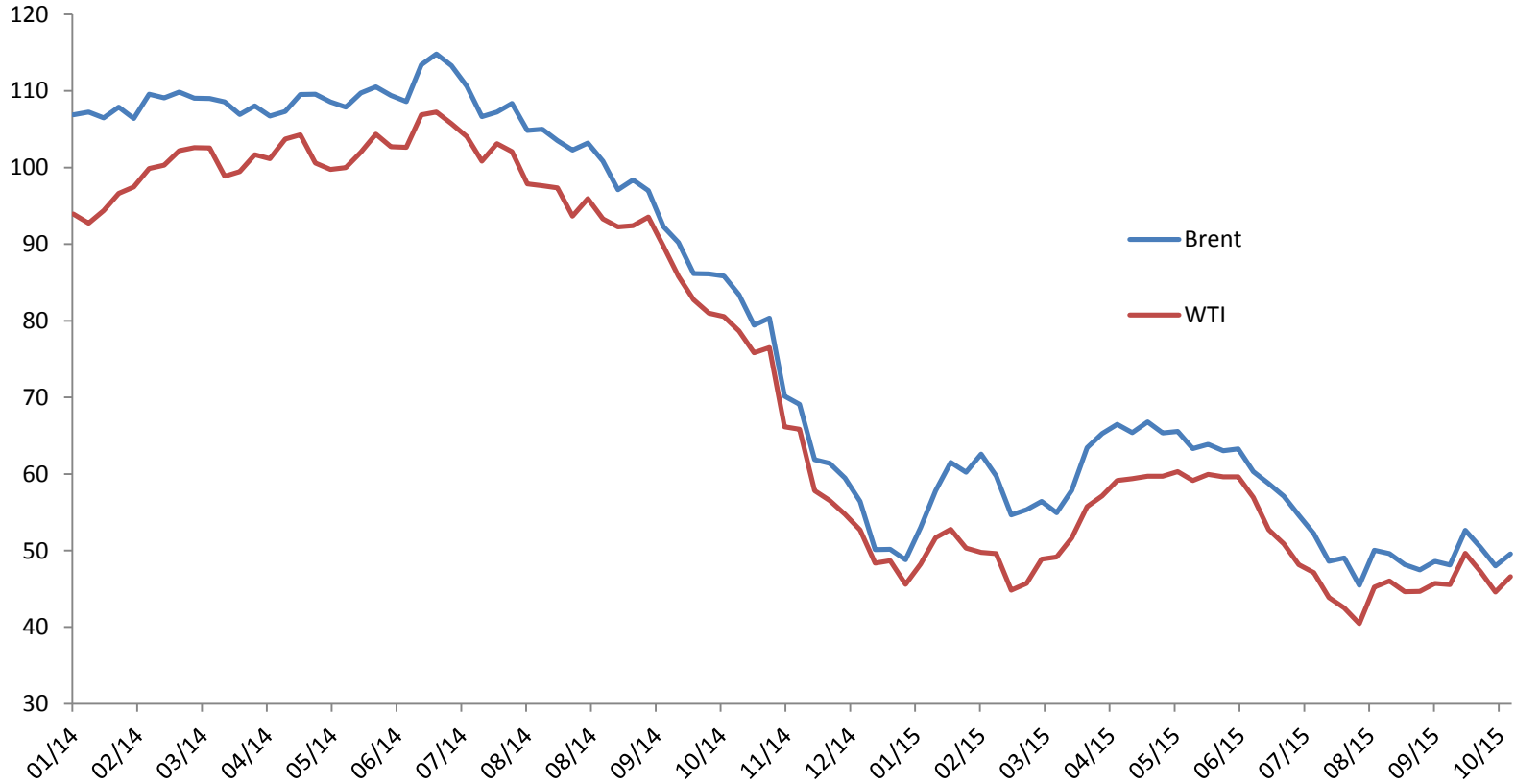
Kaynak: EUROSTAT.

Son Veri: Ağustos 2015.

Düşük Emtia Fiyatları

Petrol fiyatlarındaki düşüşün cari denge üzerindeki olumlu etkisi önümüzdeki aylarda daha belirgin hale gelecektir.

Ham Petrol Fiyatları (Petrolün ABD Doları Cinsinden Varil Fiyatı, Haftalık Ortalama)

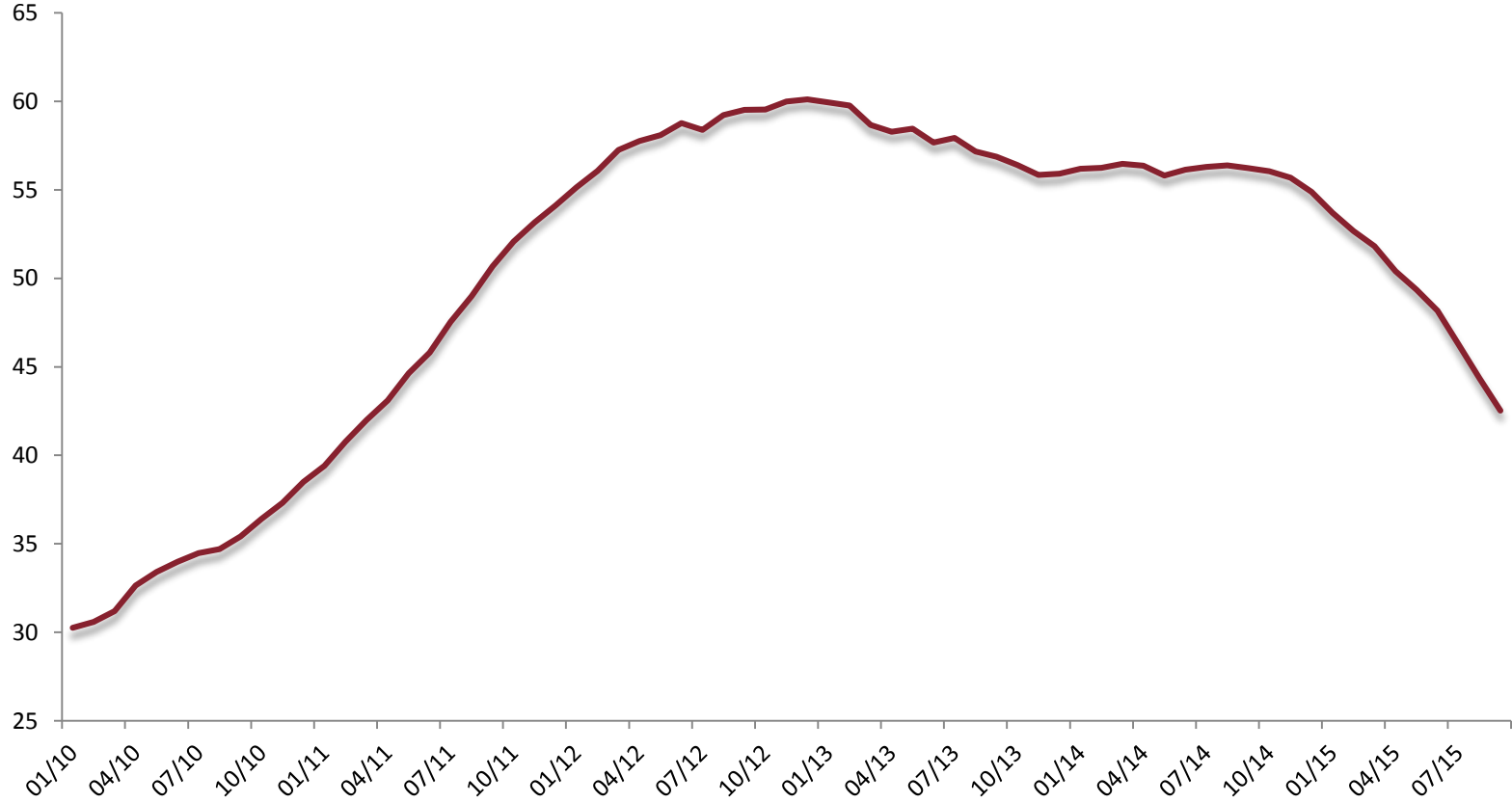

Kaynak: Bloomberg.

Son Veri: 30 Ekim 2015.

Petrol fiyatlarındaki düşüşün cari denge üzerindeki olumlu etkisi önümüzdeki aylarda daha belirgin hale gelecektir.

Enerji İthalatı (12-Aylık Birikimli, Milyar ABD Doları)

Kaynak: TÜİK.

Son Veri: Eylül 2015.

Yapısal Reformlar

Türkiye’de büyümenin reel belirleyicileri

Yapısal Reform Alanları:

- i. Yurt içi tasarruflar
- ii. Beşeri sermaye ve işgücü piyasası
- iii. Teknoloji ve yenilikçilik
- iv. Fiziksel Altyapı

Özet: Türkiye’de Dengeli Büyüme Görünümü

- Mevcut politika duruşu enflasyon görünümüne karşı sıkı, döviz likiditesinde dengeleyici ve finansal istikrarı destekleyicidir.
- Enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar para politikasındaki sıkı duruş sürdürülecektir.
- Cari işlemler dengesindeki iyileşme devam edecektir.
- Avrupa’daki talep artışı büyümeyi ve dengelenmeyi desteklemektedir.
- Açıklanan yapısal reformların uygulamaya geçirilmesi büyüme potansiyelini önemli ölçüde artıracaktır.

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

Türkiye'de Dengeli Büyüme Görünümü

Erdem Başçı
Başkan

5 Kasım 2015
Ekonomik Yaklaşım Dergisi Uluslararası 2. Ekonomi Kongresi

Ankara